

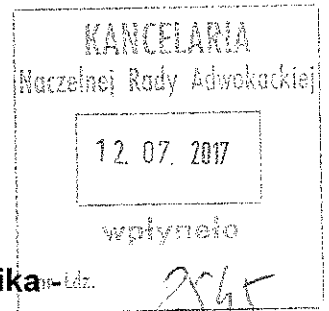

MINISTER
SPRAWIEDLIWOŚCI

DL-I-410-3/17

170705-01356

Warszawa, 5 lipca 2017 r.

- według rozdzielnika - Idz.

Stosownie do postanowień § 36 ust. 1 w zw. z § 140 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. z 2016 r. poz. 100 i 1204), uprzejmie informuję, że na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny został zamieszczony *projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy o prawach konsumenta (UD245)*.

W związku z powyższym uprzejmie proszę o zgłoszenie ewentualnych uwag do tego projektu do dnia 19 lipca 2017 r.

Brak uwag w powyższym terminie pozwolę sobie uznać za akceptację projektu.

Załącznik:

- projekt ustawy wraz z OSR.

Otrzymują:

1. Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia”,
2. Stowarzyszenie Sędziów „Themis”,

3. Ogólnopolskie Stowarzyszenie Referendarzy Sądowych,
4. Ogólnopolskie Stowarzyszenie Asystentów Sędziów,
5. Porozumienie samorządów zawodowych i stowarzyszeń prawniczych,
6. Krajowa Rada Radców Prawnych,
7. Krajowa Rada Komornicza,
8. Krajowa Rada Notarialna,
9. Naczelna Rada Adwokacka,
10. Fundacja Court Watch Polska,
11. Fundacja Ordo Iuris,
12. Fundacja Panoptykon,
13. Fundacja Państwo Obywatelskie,
14. Helsińska Fundacja Praw Człowieka.
15. Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”,
16. Business Center Club,
17. Krajowa Izba Gospodarcza,
18. Związek Banków Polskich.

U S T A W A

z dnia2017 r.

**o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy
o prawach konsumenta**

Art. 1. W ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2017 r. poz. 459, 933 i 1132) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 118 otrzymuje brzmienie:

„Art. 118. Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi sześć lat, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej – trzy lata. Jednakże koniec terminu przedawnienia przypada na ostatni dzień roku kalendarzowego, chyba że termin przedawnienia jest krótszy niż dwa lata.”;

2) w art. 125 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Roszczenie stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu lub innego organu powołanego do rozpoznawania spraw danego rodzaju albo orzeczeniem sądu polubownego, jak również roszczenie stwierdzone ugodą zawartą przed sądem albo przed sądem polubownym albo ugodą zawartą przed mediatorem i zatwierdzoną przez sąd, przedawnia się z upływem sześciu lat. Jeżeli stwierdzone w ten sposób roszczenie obejmuje świadczenia okresowe, roszczenie o świadczenie okresowe należne w przyszłości ulega przedawnieniu trzyletniemu.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, z późn. zm.¹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 889 w § 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) przesyła do banku, w którym dłużnik posiada rachunek, zawiadomienie o zajęciu wierzytelności pieniężnej dłużnika pochodzącej z rachunku bankowego do wysokości należności będącej przedmiotem egzekucji wraz z kosztami egzekucyjnymi i wzywa bank, aby nie dokonywał wypłat z rachunku bez zgody komornika do wysokości zajętej wierzytelności albo zawiadomił komornika w terminie siedmiu dni o przeszkodzie do przekazania zajętej kwoty; zawiadomienie jest skuteczne także w przypadku niewskazania rachunku bankowego;”;

2) po art. 889¹ k.p.c. dodaje się art. 889² w brzmieniu:

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2016 r. poz. 1823, 1860, 1948, 2138, 2260 i 2261 oraz z 2017 r. poz. 67, 85, 187, 768, 933, 1133 i 1136).

„Art. 889². Bank przekazuje środki pieniężne z zajętego rachunku na rachunek bankowy komornika po upływie 7 dni od daty doręczenia zawiadomienia o zajęciu. Jednak w razie egzekucji bieżących alimentów lub rent bank niezwłocznie przekazuje środki pieniężne z zajętego rachunku na rachunek bankowy komornika.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta (Dz. U. z 2017 r. poz. 683) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 3 w ust. 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Przepisów ustawy, z wyjątkiem rozdziału 5a, nie stosuje się do umów.”;

2) art. 4 otrzymuje brzmienie:

„Art. 4. 1. Przepisów ustawy nie stosuje się do umów dotyczących ustanawiania, nabywania i przenoszenia własności nieruchomości lub innych praw do nieruchomości oraz do umów dotyczących najmu pomieszczeń do celów mieszkalnych, z wyjątkiem przepisów rozdziału 2, które stosuje się, jeżeli odrębne przepisy nie stanowią inaczej, oraz z wyjątkiem przepisów rozdziału 5a.

2. Przepisów ustawy, wyjątkiem przepisów rozdziału 5a, nie stosuje się do umów dotyczących usług finansowych, w szczególności takich jak: czynności bankowe, umowy kredytu konsumenckiego, czynności ubezpieczeniowe, umowy nabycia lub odkupienia jednostek uczestnictwa funduszu inwestycyjnego otwartego albo specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego i nabycia lub objęcia certyfikatów inwestycyjnych funduszu inwestycyjnego zamkniętego, usługi płatnicze; jednakże do umów dotyczących usług finansowych zawieranych na odległość stosuje się także przepisy rozdziałów 1 i 5.”;

3) po rozdziale 5 dodaje się rozdział 5a w brzmieniu:

„Rozdział 5a

Przedawnienie roszczeń przeciwko konsumentom

Art. 43a. 1. Po upływie terminu przedawnienia nie można domagać się zaspokojenia roszczenia przysługującego przeciwko konsumentowi, chyba że zrzeka się on przedawnienia. Jednakże zrzeczenie się przedawnienia przed upływem terminu jest nieważne.

2. Po zrzeczeniu się bieg przedawnienia rozpoczyna się na nowo.

Art. 43b. W wyjątkowych przypadkach sąd może, po rozważeniu interesów obu stron, nie uwzględnić upływu terminu przedawnienia, jeżeli wymagają tego względy słuszności. Powinien przy tym rozważyć w szczególności:

1) długość terminu przedawnienia;

2) długość okresu od upływu terminu przedawnienia do chwili dochodzenia roszczenia;

3) charakter okoliczności, które spowodowały niedochodzenie roszczenia przez uprawnionego, w tym wpływ zachowania zobowiązanego na opóźnienie uprawnionego w dochodzeniu roszczenia.”.

Art. 4. 1. Do roszczeń powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy i w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych stosuje się od tej chwili przepisy o przedawnieniu określone w niniejszej ustawie.

2. Jeżeli zgodnie z ustawą, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą termin przedawnienia jest krótszy niż według przepisów dotychczasowych, bieg przedawnienia rozpoczyna się z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy; jeżeli jednak przedawnienie rozpoczęte przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy nastąpiłoby przy uwzględnieniu dotychczasowego terminu przedawnienia wcześniej, przedawnienie następuje z upływem tego wcześniejszego terminu.

3. Roszczenia przedawnione przysługujące przeciwko konsumentom, co do których do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy nie podniesiono zarzutu przedawnienia, podlegają z tym dniem skutkom przedawnienia określonym w ustawie, o której mowa w art. 3, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 5. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

**Opracowano pod względem prawnym,
legislacyjnym i redakcyjnym**

UZASADNIENIE

Projekt przewiduje zmiany w ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2017 r. poz. 459, z późn. zm.) oraz w ustawie z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta (Dz. U. z 2017 r. poz. 683) w zakresie dotyczącym instytucji przedawnienia, a także w ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, z późn. zm.).

Celem projektowanych rozwiązań jest skrócenie podstawowych terminów przedawnienia.

W art. 1 pkt 1 projektu proponuje się nowelizację art. 118 k.c. polegającą na wprowadzeniu krótszego ogólnego terminu przedawnienia roszczeń (6 lat), przy pozostawieniu regulacji, zgodnie z którą dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej termin przedawnienia wynosi trzy lata.

Za przyjęciem rozwiązania, skracającego ogólny termin przedawnienia roszczeń, przemawia przede wszystkim potrzeba zmobilizowania stron stosunków prawnych do szybszego kształtowania stanów faktycznych w sposób zgodny ze stanem prawnym. Istotny argument stanowią tu trudności dowodowe, gdyż po upływie zbyt długiego okresu trudno jest nie tylko wykazać roszczenie, ale przede wszystkim – jego ewentualne wygaśnięcie. Projektowane rozwiązanie będzie mieć zatem charakter dyscyplinujący strony stosunków prawnych.

Ponadto, nie tylko zobowiązany ma interes w tym, aby jego niepewność co do możliwości dochodzenia przez uprawnionego obowiązku świadczenia była ograniczona adekwatnym terminem. Interes ten mają także osoby trzecie, kształtujące swoje stosunki prawne w oparciu o długotrwały stan faktyczny. Skrócenie ogólnego terminu przedawnienia będzie zatem służyć także stabilności i pewności stosunków społecznych, co jest podstawowym celem instytucji przedawnienia.

Przyjęto, że termin 6 letni przyczyni się do wskazywanego zwiększenia stabilności stosunków prawnych, jednakże będzie jednocześnie terminem wystarczającym na podjęcie przez uprawnionego czynności w celu dochodzenia roszczenia.

W projektowanym przepisie przewidziano także odmienny, niż dotychczas, sposób liczenia upływu terminu przedawnienia. Mianowicie, przewidziano, że bieg terminu przedawnienia kończy się z upływem ostatniego dnia roku kalendarzowego. Przy proponowanym liczeniu terminy przedawnienia zostaną w istocie nieco wydłużone (o czas do końca roku kalendarzowego). W związku z tym, w końcowej części projektowanego przepisu zamieszczono zastrzeżenie, że reguła ta nie będzie dotyczyć terminów przedawnienia krótszych niż dwa lata. Przyjęcie końca terminu przedawnienia na

koniec roku kalendarzowego wydłużałoby bowiem w tych przypadkach ponad potrzebę krótkie terminy przedawnienia wynikające z przepisów szczególnych.

Wprowadzenie zakończenia biegu przedawnienia na koniec roku kalendarzowego dla terminów dwuletnich i dłuższych niż dwa lata ułatwi obronę, zwłaszcza w tych przypadkach, kiedy wymagalność roszczenia jest uzależniona od momentu, w którym wierzyciel najwcześniej mógł podjąć działanie. Takie rozwiązanie będzie również stanowić ułatwienie dla samych wierzycieli, którzy nie będą musieli dokonywać szczegółowych obliczeń. Wskazywane ułatwienia nie powinny przy tym dotyczyć terminów krótszych niż dwa lata, gdzie na trudności dowodowe istotnie nie oddziałuje czynnik w postaci upływu czasu.

W art. 1 pkt 2 projektu zaproponowano, aby roszczenie stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu lub innego organu powołanego do rozpoznawania spraw danego rodzaju albo orzeczeniem sądu polubownego, jak również roszczenie stwierdzone ugodą zawartą przed sądem albo przed sądem polubownym albo ugodą zawartą przed mediatorem i zatwierdzoną przez sąd, przedawniało się z upływem sześciu lat. Jeżeli stwierdzone w ten sposób roszczenie obejmuje świadczenia okresowe, roszczenie o świadczenie okresowe należne w przyszłości podlegałoby przedawnieniu trzyletniemu (projektowany art. 125 § 1 k.c.).

W art. 2 projektu zawarto propozycje zmian w ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, z późn. zm.), zwanej dalej "k.p.c.".

Wprowadzenie do k.p.c. regulacji umożliwiających dokonywanie przez komornika zajęć rachunku bankowego dłużnika drogą elektroniczną powoduje, że dłużnik, który o zajęciu jest zawiadamiany za pośrednictwem operatora pocztowego, nie ma możliwości skorzystania z przysługujących mu środków obrony merytorycznej – powództwa opozycyjnego, w szczególności, gdy wierzyciel dochodzi świadczenia, które już zostało spełnione, jest przedawnione czy nawet złożył komornikowi porobiony lub przerobiony tytuł wykonawczy.

Konieczne jest zatem wprowadzenie rozwiązań umożliwiających z jednej strony podjęcie przez dłużnika obrony przed egzekucją, a jednocześnie uniemożliwiających dłużnikowi uchylenie się od egzekucji poprzez rozporządzenie środkami zgromadzonymi na zajęтым rachunku. Aby jednak nie pozbawić osób uprawnionych do rent lub alimentów bieżących świadczeń zaproponowano odpowiednie wyłączenia (projektowany art. 889 w § 1 pkt 1 i 889² k.p.c.).

Art. 3 projektu zawiera propozycje zmian w ustawie z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta (Dz. U. poz. 827, z późn. zm.). Polegają one na wprowadzeniu odrębnych zasad przedawnienia roszczeń przysługujących przeciwko konsumentom (art. 3 pkt 3 projektu) w stosunku do regulacji zamieszczonych w k.c., a także rozszerzeniu stosowania nowych zasad przedawnienia roszczeń przysługujących przeciwko konsumentom na wszystkie roszczenia, niezależnie od

ograniczeń przedmiotowych wynikających z art. 3 ust. 1 i art. 4 ustawy o prawach konsumenta (art. 3 pkt 1 i 2 projektu).

Zasadnicza propozycja zmian polega na zaostrzeniu reżimu przedawnienia roszczeń przysługujących przedsiębiorcom wobec konsumentów poprzez związanie z upływem terminu przedawnienia – z mocy samego prawa – skutku w postaci niemożliwości skutecznego zaspokojenia roszczenia.

Rozwiązanie to będzie stanowić regulację szczególną w stosunku do rozwiązania wynikającego z art. 117 § 2 k.c. Zgodnie z tym przepisem, ustawowym skutkiem przedawnienia jest powstanie, po upływie terminu przedawnienia, po stronie tego, przeciw komu przysługuje roszczenie, uprawnienia do uchylenia się od jego zaspokojenia, czyli powstanie tzw. zarzutu peremptoryjnego. Wykonanie tego uprawnienia powoduje, że roszczenie nie może być dochodzone. Skutek ten następuje z chwilą skutecznego (następującego po upływie terminu przedawnienia) podniesienia zarzutu przedawnienia – nie zaś z upływem samego terminu przedawnienia. Roszczenie, w stosunku do którego skutecznie podniesiono zarzut przedawnienia, nie wygasa, lecz zamienia się w tzw. zobowiązanie niezupełne (naturalne), którego cechą jest niemożność jego przymusowej realizacji. W konsekwencji, w razie niepodniesienia przez dłużnika zarzutu przedawnienia, sąd nie może uwzględnić przedawnienia – z tej przyczyny, że sam upływ terminu przedawnienia nie pozbawia wierzyciela uprawnienia do przymusowej realizacji roszczenia. Uprawnienie to wierzyciel traci dopiero z chwilą podniesienia przez dłużnika zarzutu peremptoryjnego. Podniesienie takiego zarzutu, tj. skorzystanie przez dłużnika z przysługującego mu prawa do uchylenia się od zaspokojenia roszczenia, obliguje sąd do oddalenia żądania pozwu obejmującego przedawnione roszczenie. Nie ma przy tym znaczenia przyczyna nieskorzystania przez dłużnika z jego prawa. Decyzja w tym zakresie jest pozostawiona wyłącznie samemu dłużnikowi, który ma prawo powołania się na przedawnienie albo zrzeczenia się tego prawa po upływie terminu przedawnienia.

W projekcie proponuje się, aby w przypadku roszczeń przysługujących przeciwko konsumentowi już z chwilą upływu terminu przedawnienia następowało przekształcenie roszczenia w zobowiązanie niezupełne (naturalne), a zatem niemożność jego przymusowej realizacji.

Za przyjęciem takiego rozwiązania, uniezależniającego przekształcenie roszczenia w zobowiązanie naturalne od podniesienia zarzutu peremptoryjnego, przemawia potrzeba zapewnienia konsumentowi, jako słabszej stronie stosunku prawnego, niezbędnej ochrony. Rozwiązanie takie będzie miało też charakter dyscyplinujący uprawnionego – potencjalne zagrożenie skutkami przedawnienia już z mocy samej ustawy, a nie w wyniku podniesienia zarzutu, zmobilizuje przedsiębiorcę, aby wykonał swoje prawo podmiotowe, poprzez realizację przysługującego mu roszczenia w określonym terminie, doprowadzając w ten sposób do zgodności stanu faktycznego z obowiązującym prawem.

Za wprowadzeniem omawianego rozwiązania przemawia także to, że czasowe ograniczenie możliwości dochodzenia przez przedsiębiorcę obowiązku świadczenia nie powinno być uzależnione wyłącznie od woli konsumenta, będącego słabszą stroną stosunku prawnego i nie zawsze świadomego możliwości podniesienia zarzutu przedawnienia. Wobec tego, w obrocie konsumenckim uwzględnianie przedawnienia na zarzut nie wydaje się znajdować wystarczającego uzasadnienia z punktu widzenia zasad państwa prawa, takich jak obiektywna przewidywalność skutków zachowań podmiotów prawa cywilnego oraz pewność i bezpieczeństwo obrotu prawnego.

Z tego względu uzasadnione jest wprowadzenie proponowanego w projekcie (art. 3 pkt 3) rozwiązania ograniczającego znaczenie woli stron w kształtowaniu stosunków prawnych w obrocie konsumenckim, przy utrzymaniu jednak możliwości zrzeczenia się przez dłużnika korzystania z instytucji przedawnienia (projektowany art. 43a ust. 1).

Rozwiązanie zawarte w projektowanym art. 43a ust. 1 przesądzi zatem, że ustawowym skutkiem upływu przedawnienia roszczenia przysługującego przeciwko konsumentowi będzie przekształcenie się tego roszczenia w zobowiązanie naturalne. Z tą chwilą, z mocy samego prawa, będzie następować niemożność przymusowej realizacji roszczenia, czyli niemożność jego dochodzenia przed sądem.

Należy też zaznaczyć, że stosowanie przez sąd omawianej normy prawa materialnego (zawartej w projektowanym art. 43a ust. 1), nie może być utożsamiane z prowadzeniem przez sąd "z urzędu" postępowania dowodowego w procesie cywilnym (mającym, co do zasady, charakter kontradiktoryjny i opartym na równości stron).

W projektowanym art. 43a ust. 1 proponuje się również wprowadzenie instytucji zrzeczenia się przedawnienia. Zrzeczenie się przedawnienia będzie powodować skutek materialnoprawny polegający na przekształceniu – z mocy prawa – zobowiązania naturalnego z powrotem w zaskarżalne roszczenie (a zatem skutek analogiczny do skutku, jaki wywołuje zrzeczenie się zarzutu przedawnienia – zob. art. 117 § 2 k.c.). Jednocześnie, w projektowanym art. 43a ust. 2 (art. 3 pkt 3 projektu) przewidziano, że po zrzeczeniu się nie uwzględnia się upływu terminu przedawnienia, a jego bieg rozpoczyna się na nowo.

W projekcie (art. 3 pkt 3) proponuje się wprowadzenie regulacji, zgodnie z którą w wyjątkowych przypadkach sąd może, po rozważeniu interesów obu stron, nie uwzględnić upływu terminu przedawnienia, jeżeli wymagają tego względy słuszności. Powinien przy tym rozważyć w szczególności: długość terminu przedawnienia; długość okresu od upływu przedawnienia do chwili dochodzenia roszczenia; charakter okoliczności, które spowodowały niedochodzenie roszczenia przez uprawnionego, w tym wpływ zachowania zobowiązanego na opóźnienie uprawnionego w dochodzeniu roszczenia (projektowany art. art. 43a ust. 3).

Uchylając się od zaspokojenia roszczenia (art. 117 § 2 k.c.) i podnosząc zarzut peremptoryjny, dłużnik „czyni użytek ze swego prawa” w rozumieniu art. 5 k.c., co powoduje, że jego zachowanie podlega ocenie przez pryzmat tego przepisu.

Zgodnie z projektowanym art. 43a ust. 1 skutek przedawnienia będzie następował z mocy samego prawa. W przypadku upływu terminu przedawnienia efekt niekorzystny dla uprawnionego w postaci przekształcenia roszczenia w roszczenie niezaskarżalne będzie realizować się więc bez udziału dłużnika. Wykonywania swego prawa nie można widzieć w samym uchyleniu się od zadośćuczynienia roszczeniu, gdyż dłużnik jedynie korzysta z ustawowych skutków upływu terminu przedawniania. Choć jest oczywiste, że upływ terminu może się okazać dla niego niezwykle korzystny, nie sposób postawić mu zarzutu nadużycia prawa; zarzut ten będzie bezprzedmiotowy. W omawianej sytuacji nie będzie więc miał zastosowania art. 5 k.c.

W związku z powyższym, proponuje się wprowadzenie normy (projektowany art. 43b), mającej charakter klauzuli generalnej, określającej przesłanki podlegające ocenie organu stosującego prawo, dokonywanej w odniesieniu do standardów pozaustawowych. Pozwoli to sądowni, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, na nieuwzględnienie upływu terminu przedawnienia. Proponowana regulacja złagodzi tym samym rygor ustawowego skutku upływu terminu przedawnienia.

Konieczność uwzględnienia interesów obu stron ma na celu udzielenie ochrony każdej ze stron, jednak z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji. W tym celu sąd powinien ustalić sytuację osobistą i majątkową stron, a także wykształcenie, zawód i rodzaj wykonywanej działalności (por. P. Machnikowski (w:) E. Gniewek, P. Machnikowski, Komentarz, 2013, art. 3571, nb 29). Interesy obu stron należy wyważyć w granicach zasługujących na ochronę przy utrzymaniu właściwego stosunku między nimi; słuszny interes powoda może i powinien być uwzględniony, ale tylko do granic kolizji z zasługującym na ochronę interesem strony pozwanej (por. wyrok SA w Poznaniu z dnia 1 lipca 2010 r., I ACa 499/10, LEX nr 756613).

Jednocześnie obowiązkiem sądu będzie zważenie na racje natury moralnej i nieuwzględnienie przedawnienia roszczenia, jeżeli wymagają tego względy słuszności.

Przy stosowaniu przesłanki „względów słuszności” jest uprawnione odwołanie się do poglądów, jakie w doktrynie i orzecznictwie ukształtowały się przy stosowaniu przesłanki zasad współżycia społecznego (por. Z. Banaszczyk (w:) System prawa prywatnego, t. 6, s. 886 i n.).

Jednak samo rozważenie interesów stron i wzgląd na zasady słuszności mogłoby prowadzić do nieuzasadnionego nieuwzględnienia przedawnienia. Konieczne zatem jest, aby ponad to istniała wyjątkowość (nadzwyczajność, nietypowość) danego przypadku.

W art. 4 projektu zaproponowano odpowiednie regulacje intertemporalne.

Ustawa powinna wejść w życie w terminie 30 dni od dnia ogłoszenia.

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, a zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.).

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.) projekt ustawy został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronach internetowych Ministerstwa Sprawiedliwości i Rządowego Centrum Legislacji.

<p>Nazwa projektu: Projekt ustawy o zmianie ustawy - Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy o prawach konsumenta</p> <p>Organ odpowiedzialny Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące: Ministerstwo Sprawiedliwości</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu: Marcin Warchoń – Podsekretarz Stanu</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu: Alicja Szkotnicka – sędzia, główny specjalista w Departamencie Legislacyjnym tel. (22) 52 12 290, e-mail: alicja.szkotnicka@ms.gov.pl</p>	<p>Data sporządzenia 07.04.2017 r.</p> <p>Źródło: Polecenie członka Kierownictwa</p> <p>Nr w wykazie prac: UD245</p>
--	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Potrzeba nowelizacji ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – *Kodeks cywilny* (Dz. U. z 2016 r. poz. 380) a także ustawy z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta (Dz. U. z 2014 r. poz. 827, z 2015 r. poz. 1854 oraz z 2016 r. poz. 615 i 1823), stała się konieczna z uwagi na fakt, że obecnie obowiązujące w Kodeksie cywilnym regulacje, dotyczące instytucji przedawnienia, w sposób niedostateczny realizują swoje cele, polegające na osiągnięciu, po pewnym czasie, stabilności oraz pewności stosunków społecznych.

W związku z powyższym, zmiany w tym zakresie leżą nie tylko w interesie stron tych stosunków, ale także osób trzecich, kształtujących swoje stosunki prawne w oparciu o długotrwały stan faktyczny. Cele te w aktualnym stanie prawnym nie są w dostatecznym stopniu realizowane przez obowiązujące rozwiązania przewidujące długi, 10-letni ogólny termin przedawnienia roszczeń, jak również długi, 10-letni termin przedawnienia roszczeń stwierdzonych prawomocnym orzeczeniem lub ugodą. Zachodzi również potrzeba zaostrożenia reżimu przedawnienia roszczeń przysługujących przedsiębiorcom wobec konsumentów poprzez związanie z upływem terminu przedawnienia z mocy samego prawa skutku w postaci niemożności skutecznego zaspokojenia roszczenia. Za przyjęciem takiego rozwiązania przemawia potrzeba zapewnienia konsumentowi, jako słabszej stronie stosunku prawnego, niezbędnej ochrony.

Zmiany w ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – *Kodeks postępowania cywilnego* (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, dalej: k.p.c.), są niezbędne w związku z potrzebą zapewnienia dłużnikowi możliwości podjęcia obrony przed egzekucją w tych przypadkach, w których komornik dokonuje zajęć rachunku bankowego dłużnika drogą elektroniczną.

Z uwagi na wskazane problemy, wprowadzenie przewidzianych w projekcie zmian jest niezbędne dla zapewnienia pewności i spójności systemu prawnego.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

W celu wprowadzenia niezbędnych zmian do porządku prawnego konieczna jest nowelizacja ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – *Kodeks cywilny* (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r. Poz. 380) oraz ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – *Kodeks postępowania cywilnego* (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r. Poz. 1822), a także ustawy z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta (tekst ujedn. Dz. U. z 2014 r. Poz. 827, z 2015 r. Poz. 1854 oraz z 2016 r. Poz. 615 i 1823) w zakresie, w jakim akty te regulują wskazane kwestie.

Przedmiotowy projekt przewiduje:

- 1) wprowadzenie krótszego ogólnego terminu przedawnienia roszczeń (6 lat zamiast 10 lat), przy pozostawieniu regulacji, zgodnie z którą dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem

działalności gospodarczej termin przedawnienia wynosi 3 lata (skrócenie terminu przedawnienia do 6 lat przewidziano także w odniesieniu do roszczeń stwierdzonych prawomocnym orzeczeniem sądu lub innego organu powołanego do rozpoznawania spraw danego rodzaju albo orzeczeniem sądu polubownego, jak również roszczeń stwierdzonych ugodą zawartą przed sądem albo przed sądem polubownym albo ugodą zawartą przed mediatorem i zatwierdzoną przez sąd – z wyłączeniem roszczeń o świadczenia okresowe, co do których przewidziano utrzymanie dotychczasowego, 3-letniego terminu przedawnienia); unormowania zakładające nowy sposób liczenia upływu terminu przedawnienia, zgodnie z regułą, że bieg terminu przedawnienia kończy się z upływem ostatniego dnia roku kalendarzowego z zastrzeżeniem, że zasada ta nie będzie dotyczyć terminów przedawnienia krótszych niż dwa lata;

- 2) zaostrenie reżimu przedawnienia roszczeń przysługujących przedsiębiorcom wobec konsumentów poprzez związanie z upływem terminu przedawnienia z mocy samego prawa skutku w postaci niemożliwości skutecznego zaspokojenia roszczenia;
- 3) rozszerzenie stosowania nowych zasad przedawnienia roszczeń przysługujących przeciwko konsumentom na wszystkie roszczenia, niezależnie od ograniczeń przedmiotowych wynikających ustawy o prawach konsumenta;
- 4) wprowadzenie instytucji zrzeczenia się przedawnienia przez konsumenta, powodującej skutek materialnoprawny polegający na przekształceniu - z mocy prawa - zobowiązania naturalnego z powrotem w zaskarżalne roszczenie;
- 5) dodanie regulacji umożliwiającej sądowi nieuwzględnienie upływu terminu przedawnienia, jeżeli po rozważeniu interesów stron wymagają tego względy słuszności, a w szczególności przemawiają za tym długość terminu przedawnienia, długość okresu od upływu przedawnienia do chwili dochodzenia roszczenia oraz charakter okoliczności, które spowodowały niedochodzenie roszczenia przez uprawnionego, w tym wpływ zachowania zobowiązanego na opóźnienie uprawnionego w dochodzeniu roszczenia.

Ponadto, w związku z umożliwieniem komornikowi dokonywania zajęć rachunku bankowego dłużnika drogą elektroniczną, zachodzi potrzeba wprowadzenia do k.p.c. regulacji, które umożliwiłyby dłużnikowi podjęcie w tych przypadkach obrony przed egzekucją, ale jednocześnie uniemożliwiłyby mu uchylene się od egzekucji poprzez rozporządzenie środkami zgromadzonymi na zajęтым rachunku. Zgodnie z projektem, zajęta kwota nie trafi na konto komornika wcześniej niż po upływie 7 dni od daty doręczenia bankowi zawiadomienia o zajęciu. Taki tryb nie będzie możliwy, gdy komornik zajmie rachunek, by ściągnąć bieżące alimenty lub rentę, wtedy bowiem bank niezwłocznie przekaże zajętą kwotę na rachunek bankowy komornika.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Francja

We Francji terminy przedawnienia różnią się w zależności od źródła danego roszczenia. W przypadku roszczeń umownych, podstawowy termin przedawnienia wynosi 5 lat, dla roszczeń odszkodowawczych termin ten to 2 lata, zaś roszczenia wywodzące się ze sporów gruntowych przedawniają się po 30 latach. Początek biegu terminu przedawnienia także liczy się odmiennie dla różnych rodzajów roszczeń. Dla roszczeń umownych i gospodarczych bieg terminu rozpoczyna się w dniu, w którym osoba uprawniona do dochodzenia roszczenia dowiedziała się lub powinna była dowiedzieć się, że jej prawa zostały naruszone. W odniesieniu do roszczeń odszkodowawczych, bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się z dniem powstania określonej szkody.

Niemcy

W prawie niemieckim, ogólny termin przedawnienia, który ma zastosowanie do większości roszczeń wynikających z prawa cywilnego wynosi trzy lata. Termin przedawnienia zaczyna biec od końca roku, w którym powstało roszczenie lub w którym osoba uprawniona dowiedziała się lub z łatwością mogła się dowiedzieć o okolicznościach stanowiących podstawę do dochodzenia roszczenia.

Wielka Brytania (Anglia i Walia)

W systemach brytyjskich termin przedawnienia podstawowych roszczeń umownych wynosi 6 lat, zaś w przypadku roszczeń odszkodowawczych, jeżeli zaistnieje szkoda na osobie, termin ten wynosi trzy lata. Przedawnienie rozpoczyna swój bieg w momencie wystąpienia naruszenia, od momentu wystąpienia szkody albo od momentu powzięcia informacji o osobie poszkodowanej.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Sądy powszechne	11 SA 45 SO 317 SR	Mały Rocznik Statystyczny Polski 2016 GUS	Konieczność uwzględnienia przedawnienia roszczenia pomimo niepodniesienia zarzutu przez konsumenta; możliwość nieuwzględnienia upływu terminu przedawnienia, jeżeli po rozważeniu interesów stron wymagają tego względy słuszności.
Komornicy sądowi	1416	dane MS	Możliwość zabezpieczenia kwoty podlegającej egzekucji na rachunku bankowym dłużnika oraz możliwość natychmiastowej egzekucji należnych alimentów i rent.
Banki	komercyjne – 49 spółdzielcze - 47	Związek banków polskich	Zwiększenie obowiązków informacyjnych w zakresie zawiadamiania klientów o dokonanym zajęciu wierzytelności z rachunku bankowego.
Posiadacze rachunków bankowych	66 833 000 (bieżące rachunki bankowe)	Porównanie wybranych elementów polskiego systemu płatniczego z systemami innych krajów Unii Europejskiej za 2015 r. (NBP)	Umożliwienie skorzystania z przysługujących środków obrony merytorycznej przed egzekucją, przy jednoczesnym udaremnieniu uchylecia się od egzekucji poprzez rozporządzenie środkami zgromadzonymi na zajętych rachunku.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz.U. Nr 169, poz. 1414, ze zm.), projekt ustawy został zamieszczony w Biuletynie informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny oraz na stronach internetowych Ministerstwa Sprawiedliwości.

Projekt został przekazany do konsultacji i zaopiniowania Sądowi Najwyższemu, Krajowej Radzie Sądownictwa, prezesom sądów apelacyjnych, Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu, Prokuraturze Krajowej, Rzecznikowi Praw Obywatelskich, Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych, Stowarzyszeniu Sędziów Polskich „Iustitia”, Stowarzyszeniu Sędziów „Themis”, Ogólnopolskiemu Stowarzyszeniu Referendarzy Sądowych, Ogólnopolskiemu Stowarzyszeniu Asy-

stentów Sędziów, Porozumieniu samorządów zawodowych i stowarzyszeń prawniczych, Krajowej Radzie Radców Prawnych, Krajowej Radzie Komorniczej, Krajowej Radzie Notarialnej, Naczelnej Radzie Adwokackiej, Fundacji Court Watch Polska, Fundacji Ordo Iuris, Fundacji Panoptykon, Fundacji Państwo Obywatelskie, Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”, Business Center Club, Krajowej Izbie Gospodarczej, Związku Banków Polskich.

Wyniki konsultacji i opiniowania zostaną omówione w formie odrębnego dokumentu niezwłocznie po uzyskaniu stanowisk.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem												
budżet państwa												
JST												
pozostałe jednostki (oddzielnie)												
Wydatki ogółem												
budżet państwa												
JST												
pozostałe jednostki (oddzielnie)												
Saldo ogółem												
budżet państwa												
JST												
pozostałe jednostki (oddzielnie)												

Źródła finansowania

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń

Przedmiotowy projekt nie spowoduje skutków finansowych w częściach: 15 – *Sądy powszechne* i 37 – *Sprawiedliwość budżetu państwa*.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

Skutki

Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
	Służba kuratorska i Policja							

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	<p>Poprawa funkcjonowania instytucji przedawnienia ma na celu niezbędną poprawę stanu prawnego w ważnych dla społeczeństwa obszarach poprzez zapewnienie należytej ochrony prawnej konsumentów, będących niejednokrotnie słabszą, niedziałającą z dostatecznym rozeznaniem stroną stosunku prawnego.</p> <p>Proponowane zmiany wpłyną także pozytywnie na sytuację dłużników, którzy będą mogli skorzystać ze środków prawnych obrony przed egzekucją.</p>
--	--

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).

tak
 nie
 nie dotyczy

zmniejszenie liczby dokumentów
 zmniejszenie liczby procedur
 skrócenie czasu na załatwienie sprawy
 inne:

zwiększenie liczby dokumentów
 zwiększenie liczby procedur
 wydłużenie czasu na załatwienie sprawy
 inne:

Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.

tak
 nie
 nie dotyczy

Komentarz:

Przedmiotowy projekt zakłada wprowadzenie krótszych ogólnych terminów przedawnienia roszczeń (6 lat) oraz zmiany w zakresie możliwości dochodzenia roszczeń przez przedsiębiorców przeciwko konsumentom po upływie terminu przedawnienia. Projektowana regulacja dopuszcza także przekazanie przez bank środków pieniężnych z zajętego rachunku na rachunek bankowy komornika po upływie 7 dni od daty doręczenia bankowi zawiadomienia o zajęciu, za wyjątkiem egzekucji bieżących alimentów lub rent, gdzie bank ma przekazać środki pieniężne z zajętego rachunku na rachunek bankowy komornika niezwłocznie.

9. Wpływ na rynek pracy

Projektowane zmiany nie będą miały wpływu na rynek pracy.

10. Wpływ na pozostałe obszary

środowisko naturalne
 sytuacja i rozwój regionalny
 inne:

demografia
 mienie państwowe

informatyzacja
 zdrowie

Omówienie wpływu

Projekt nie będzie oddziaływał na przedmiotowe obszary.

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Przewiduje się wejście w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Ewaluacja efektów przedmiotowego projektu może być przeprowadzona w oparciu o następujące mierniki:

- wskaźnik opanowania wpływu w sądach powszechnych w sprawach cywilnych,
- poziom zaległości spraw w sądach powszechnych w sprawach cywilnych,
- wskaźnik skuteczności egzekucji komorniczych dokonywanych poprzez zajęcie wierzytelności z rachunku bankowego.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

http://www.nbp.pl/systemplatniczy/obrot_bezgotowkowy/porownanie_UE_2015.pdf

https://zbp.pl/public/repozytorium/wydarzenia/images/wrzesien_2016/konferencja/Netbank_Q2_2016_20160927.pdf

